

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Renáty Lukešové a soudkyň Mgr. Kláry Hrobské a Mgr. Petry Turnovské ve věci

žalobkyně: **A** [redacted], a. s., IČO [redacted]
sídlem [redacted]
zastoupená advokátkou Mgr. Danou Burdovou
sídlem Slezská 874/36, 120 00 Praha 2 - Vinohrady

proti
žalované: **E** [redacted] **Ř** [redacted], narozená [redacted]
bytem [redacted]
zastoupená advokátem Mgr. Janem Radoněm
sídlem Kostelní 26, 170 00 Praha 7 - Holešovice

o 84 107,57 Kč s příslušenstvím, o odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Kolíně ze dne 15. 12. 2023 č. j. 19 C 220/2023 - 120,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku I. mění tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni 84 107,57 Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 15 % ročně z částky 2 000 Kč od 1. 9. 2022 do zaplacení, z částky 45 464 Kč od 20. 9. 2022 do zaplacení a z částky 2 000 Kč od 29. 10. 2022 do zaplacení, to vše do patnácti dnů od právní moci tohoto rozsudku.
- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně 15 822 Kč do patnácti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právní zástupkyně žalobkyně.
- III. Žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni náhradu nákladů odvolacího řízení 40 256 Kč do patnácti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právní zástupkyně.

Shodu s prvopisem potvrzuje Marcela Svobodová

Odůvodnění:

1. Okresní soud v Kolíně (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 15. 12. 2023, č. j. 19 C 220/2023 – 120, zamítl žalobu žalobkyně, kterou se domáhala, aby žalované bylo uloženo zaplatit jí 84 107,57 Kč s úrokem z prodlení ve výši 15 % p. a. z částky 2 000 Kč od 1. 9. 2022 do zaplacení, z částky 45 464 Kč od 20. 9. 2022 do zaplacení a z částky 2 000 Kč od 29. 10. 2022 do zaplacení (výrok I.) a rozhodl, že žalobkyně je povinna nahradit žalované náklady řízení ve výši 1 200 Kč (výrok II.).
2. Soud prvního stupně po provedeném dokazování uzavřel, že smlouva o studiu uzavřená mezi účastnicemi dne 1. 3. 2021 je smlouvou spotřebitelskou, neboť žalobkyně, která je akciovou společností, byla při jejím uzavření v postavení podnikatele zapsaného v obchodním rejstříku, a proto požadavky žalobkyně na zaplacení posuzoval z pohledu jejich přiměřenosti. Vzhledem k uvedenému soud prvního stupně nepoužil závěry Nejvyššího soudu přijaté v usnesení ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 33 Cdo 4532/2014 a protože oproti věci, o které rozhodl Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 17. 10. 2019, sp. zn. 33 Cdo 3805/2018, nejde o základní školu, nýbrž o soukromou vysokou školu, nespadá právní poměr účastnic řízení do věcné působnosti zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) (dále jen „školský zákon“), a to včetně vymezení pojmu veřejné služby. Uzavřel, že ujednáním o opětovném zápisu ke studiu, jakmile uplyne doba jeho přerušení, se účastnice odchýlily od právní úpravy obsažené v zákonu č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZVŠ“), která pro pokračování ve studiu v takovém případě předpokládá projev vůle studenta tím, že se ke studiu znovu zapíše. Namísto toho účastnice volní projev žalované nahradily zápisem ke studiu bez dalšího, a to bez zřetele k důvodu, který vedl k přerušení studia, ve zjevné snaze žalobkyně zavázat žalovanou k placení poplatků za pokračující studium. Z tohoto důvodu k uvedeným ujednáním, jichž se žalovaná nedovolala, soud nepřihlédl, když ujednání o „automatickém“ zápisu žalované k dalšímu studiu po jeho přerušení i závazek žalované k placení smluvní pokuty, spolu s dalšími ujednáními ve smlouvě o studiu, vytvářejí výraznou nerovnováhu práv a povinností účastnic řízení v neprospěch žalované. Podle studijního a zkušebního řádu žalobkyně měla být po uplynutí doby přerušení studia žalované nastolena právní domněnka, že se žalovaná znovu ke studiu zapsala, avšak nečinnost žalované, která se nejen nedostavila k zápisu, ale vůbec nepřijímala plnění žalobkyně, tuto právní domněnku vyvrací. Jestliže se žalovaná v období po 31. 8. 2022, kdy skončilo přerušení studia, ke studiu znovu nezapsala, nevzniklo žalobkyni právo na „školné“ za akademický rok 2022/2023 ani právo na poplatek za studium v zaměření. Žalovaná tak s jejich zaplacením nemohla být v prodlení, a proto neměla povinnost zaplatit smluvní pokutu ani „poplatek“ za upomínku, a to bez zřetele k tomu, zda i v tomto případě šlo o zneužívající ujednání v neprospěch žalované. Na základě uvedeného soud prvního stupně žalobu na zaplacení „poplatku za studium v zaměření ZS 2022“ ve výši 2 000 Kč, školného za akademický rok 2022/2023 ve výši 45 464 Kč, „poplatku“ 2 000 Kč za upomínku ze dne 13. 10. 2022 a smluvní pokuty 34 643,57 Kč, zamítl.
3. Proti shora uvedenému rozsudku, do obou jeho výroků, podala včas odvolání žalobkyně. Namítala, že nesouhlasí s názorem soudu prvního stupně, pokud smlouvu o studiu označil jako smlouvu spotřebitelskou. Zdůraznila, že ve vztahu ke studentovi nevystupuje jako podnikatel, dodavatel služby. V případě školného (a s ním souvisejících nároků) se nejedná o protiplnění za poskytnutou službu a žalovaná nebyla ve vztahu k žalobkyni v pozici spotřebitele. Odkázala na rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 1. 3. 2023, sp. zn. 21 Co 298/2022, kde soud dospěl k závěru, že smluvní vztah mezi žalobkyní, tj. soukromou vysokou školou, a žalovanou, tj. studentkou této školy, není vztahem spotřebitelským a dále na dosavadní judikaturu v této otázce, zejména rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 4532/2014 a sp. zn. 33 Cdo 3805/2018. Trvala na tom, že jakkoliv o poskytování vzdělání jako o veřejné službě hovoří výslovně pouze školský zákon, který neupravuje oblast vysokého školství, je

nepochybné že při absenci obdobného ustanovení v ZVŠ lze tuto definici vztáhnout i na vysoké školy. Vysoké školy jsou stejně jako školy základní a střední součástí vzdělávacího systému státem vytvořeného, státem spravovaného a není tak důvod, proč by měly být vysoké školy považovány za cokoliv jiného než veřejnou službu. Stát dále na vysoké školy přenáší pravomoc rozhodovat vrchnostensky o právech a povinnostech uchazečů/studentů, kdy toto se týká opět vysokých škol bez rozdílu, tedy nejenom veřejných, ale i soukromých. Dále, k realizaci práva na vzdělání, citovala z nálezu Ústavního soudu Pl. ÚS 34/17. Shodně jako před soudem prvního stupně odkazovala i na rozhodnutí odvolacích soudů v obdobných sporech žalobkyně, a to na rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 13. 12. 2023, č. j. 70 Co 178/2023 – 95, rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 3. 11. 2021, č. j. 23 Co 293/2021 – 89, či rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 14. 11. 2022, č. j. 18 Co 188/2022 – 243. Ke svému hospodaření uvedla, že jako soukromá vysoká škola si musí zajistit prostředky na svoje financování a provoz. Dle § 39 odst. 4 písm. d) ZVŠ už sama žádost o udělení státního souhlasu obsahuje údaje o personálním, finančním, materiálním a dalším zabezpečení činnosti soukromé vysoké školy a hned následující § 40 odst. 1 ZVŠ stanoví soukromé vysoké škole povinnost zajistit finanční prostředky pro vzdělávací a tvůrčí činnost a následující odstavec 2 citovaného ustanovení dále stanoví, že soukromé vysoké škole může ministerstvo poskytnout dotaci na stipendia podle § 91 odst. 2 písm. e), podle § 91 odst. 3. Prostředky na svoji vzdělávací činnost musí žalobkyně zajistit po celou dobu, nikoliv pouze po dobu jednoho kalendářního roku či zdaňovacího období, a tyto prostředky získává výhradně ze školného, kdy jinou možnost ani nemá, když dotace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR jsou poskytovány pouze na ubytovací a sociální stipendia, nikoliv na vzdělávání/výuku. Uvedla, že byť je financovaná takřka výhradně ze soukromých prostředků, užívá zisk na chod vysoké školy, zajištění akreditace a zvyšování kvality poskytované veřejné služby, což soud prvního stupně ve svém rozhodnutí nijak nezohlednil. K ujednání o zápisu žalované žalobkyně k dalšímu studiu po uplynutí doby přerušení studia žalobkyně uvedla, že musí s předstihem zajistit dostatečný počet pedagogických pracovníků splňujících akreditační standardy tak, aby mohla studentům, s nimiž uzavřela smlouvu, poskytnout vzdělávání v rozsahu stanoveném akreditací a těmto pedagogickým pracovníkům musí garantovat jistotu příjmu, pedagogického a vědeckého působení na delší dobu. Dále musí zajistit dostatečné prostory pro výuku, což klade značné nároky na plánování a zabezpečování těchto prostor, jakož vynakládá i další výdaje. Při kalkulaci nákladů vychází z důvodně očekávaného počtu studentů a nemá tak již v případě, že se student rozhodne své studium ukončit či ho vůbec nezahájit, možnost tyto náklady snížit. Žalovaná nedala žalobkyni včas vědět, že nechce pokračovat ve studiu, žalobkyně tak musela pro žalovanou zajistit shora uvedené standardy. Pokud jde o „školné“ a další poplatky, pak tyto poplatky nepředstavují přímé protiplnění za poskytnuté služby (výuku), vyjadřují podíl studenta na nákladech na vysokoškolské studium a jejich smyslem není založit sociální překážku v přístupu ke vzdělání. S ohledem na skutečnost, že provoz žalobkyně je nutné zajistit na celý rok dopředu, tzn. zajištění prostor, pedagogů apod., který je financován ze školného, je nutné považovat požadavek na zaplacení školného za celý akademický rok i v případě, přestane-li žalovaná na vysoké škole žalobkyně studovat, za souladný se ZVŠ, za oprávněný a nelze mu naopak přisuzovat sankční charakter. Rovněž tak nelze požadavek na zaplacení školného v plné výši považovat za nemorální a v rozporu s dobrými mravy. Zejména pak za situace, kdy žalovaná byla s touto skutečností dopředu seznámena a dobrovolně smlouvu o studiu uzavřela. V této souvislosti odkázala na usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 10. 2023, č. j. 21 Co 203/2023 – 132. Ke smluvní pokutě pak uvedla, že smluvní pokuta je ve smyslu § 2048 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“) ujednáním stran pro případ porušení smluvené povinnosti. V daném případě nemůže být pochyb o tom, že sjednaná smluvní pokuta není v rozporu s požadavkem přiměřenosti, a nemůže být ani řeči o tom, že by její sjednání zakládalo významnou nerovnováhu. V konkrétním případě žalobkyně zajistila smluvní pokutou závazek žalované hradit řádně školné, a to z toho důvodu, že pro žalobkyni je naprosto zásadní, aby školné bylo řádně a včas hrazeno,

kdy dle ZVŠ je povinna si zajistit zdroje financování pro akreditované programy. Z tohoto důvodu pak plnění této povinnosti, a to především z důvodů prevence, zajistila smluvní pokutou, a to ve výši zcela přiměřené dle stávající judikatury NS ČR. Závěrem navrhl, aby odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně změnil, žalobkyni přiznal požadované plnění a žalovanou zavázal k náhradě nákladů řízení.

4. Žalovaná se k odvolání žalobkyně vyjádřila tak, že se ztotožňuje s hodnocením soudu prvního stupně. Žalobkyně je akciovou společností a je ze své podstaty založena za účelem zisku. I vzdělání je v současné době zbožím, což znamená, že smlouva o studiu byla v tomto konkrétním případě smlouvou spotřebitelskou. Dále se dovolávala obecně dobrých mravů. Uznala, že žalovaná asi pochybila, pokud se domnívala, že musí aktivně něco učinit pro pokračování ve studiu a pokud se domnívala, že školu ukončila. Nicméně takový přístup považuje žalovaná za nepřiměřeně formalistický. Navrhla uplatnit hledisko dobrých mravů, neboť je nemravné požadovat po ní vůbec placení školného, nota bene za situace, kdy nedostala žádné protiplnění od žalobkyně.
5. Krajský soud v Praze jako soud odvolací po zjištění, že odvolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou a proti rozhodnutí, proti němuž je přípustné, přezkoumal napadený rozsudek, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, ve smyslu ustanovení § 212 a § 212a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění (dále jen „o. s. ř.“) a shledal odvolání žalobkyně opodstatněným.
6. Soud prvního stupně vyšel z takto zjištěného skutkového stavu: účastnice dne 1. 3. 2021 uzavřely smlouvu o studiu (dále jen „smlouva o studiu“), na jejímž základě se žalobkyně zavázala poskytnout žalované výuku v bakalářském studijním programu [REDAKCE] a žalovaná se zavázala zaplatit za to žalobkyni poplatek ve výši 43 800 Kč za akademický rok, který mohla žalobkyně zvýšit o meziroční inflaci měřenou růstem úhrnného indexu spotřebitelských cen zboží a služeb uveřejněným Českým statistickým úřadem. Povinnost zaplatit tento poplatek si účastnice řízení v čl. 9 odst. 9.8 smlouvy o studiu utvrdily smluvní pokutou ve výši 0,3 % z dlužné částky denně. Dále si účastnice v čl. 2. odst. 2.3. a čl. 4. odst. 4.5. smlouvy o studiu sjednaly, že v případě přerušení studia provede zápis žalované do studia žalobkyně, a to následující den po uplynutí doby, na kterou bylo žalované studium přerušeno; v případě ukončení studia nezaniká právo žalobkyně na „školné“ a zaplacené „školné“ se nevrací. Dle Sazebníku poplatků žalobkyně, účinného od 1. 9. 2022 (dále jen „Sazebník“), činil poplatek za studium v zaměření podle studijní skupiny 2 000 Kč a poplatek za odeslání druhé upomínky o zaplacení „školného“ rovněž 2 000 Kč. Dle studijního a zkušebního řádu žalobkyně ze dne 2. 8. 2017 se má za to, že osoba, již bylo přerušeno studium a na základě žádosti jí nebylo před koncem přerušení studia povoleno další přerušování, využila svého práva a prvním dnem následujícím po konci přerušení studia se opětovně zapsala do studia. V čl. 9 odst. 9.7 smlouvy o studiu si strany sjednaly, že v případě ukončení studia nezaniká právo žalobkyně na „školné“ a zaplacené „školné“ se nevrací. Dle čl. 10 odst. 6 studijního a zkušebního řádu žalobkyně je dnem opětovného zápisu první den, který následuje po konci doby přerušení studia. Dne 21. 7. 2021 vystavila žalobkyně žalované fakturu na zaplacení 43 800 Kč jako „školného“ za akademický rok 2021/2022, a to do 31. 8. 2021. Dne 23. 8. 2021 žalovaná žalobkyni částku 43 800 Kč zaplatila. Na základě žádosti žalované ze dne 13. 12. 2021 rozhodla žalobkyně dne 17. 12. 2021 o přerušení studia žalované na období od 1. 2. 2022 do 31. 8. 2022 a vrátila žalované 19 400 Kč jako část poplatku zaplaceného za akademický rok 2021/2022. Fakturou ze dne 5. 9. 2022 vyzvala žalobkyně žalovanou k zaplacení poplatku za akademický rok 2022/2023. Vedle toho žalobkyně vyzvala žalovanou k zaplacení „poplatku za studium v zaměření ZS 2022“ ve výši 2 000 Kč a poplatku za odeslání 2. upomínky úhrady školného ze dne 13. 10. 2022 ve výši 2 000 Kč. Dne 24. 11. 2022 žalobkyně rozhodla o ukončení studia žalované. Zástupkyně žalobkyně vyzvala žalovanou ke splnění pohledávek, které jsou předmětem řízení v projednávané věci, dopisem ze dne 27. 2. 2022, který jí téhož dne odeslala.

7. Soud prvního stupně věc správně posoudil podle o. z. a ZVŠ.
8. Podle § 580 odst. 1 o. z., je neplatné právní jednání, které se přičí dobrým mravům, jakož i právní jednání, které odporuje zákonu, pokud to smysl a účel zákona vyžaduje.
9. Podle § 1746 o. z., zákonná ustanovení upravující jednotlivé typy smluv se použijí na smlouvy, jejichž obsah zahrnuje podstatné náležitosti smlouvy stanovené v základním ustanovení pro každou z těchto smluv. Strany mohou uzavřít i takovou smlouvu, která není zvláště jako typ smlouvy upravena.
10. Podle § 1970 o. z. po dlužníkovi, který je v prodlení se splácením peněžitého dluhu, může věřitel, který řádně splnil své smluvní a zákonné povinnosti, požadovat zaplacení úroku z prodlení, ledaže dlužník není za prodlení odpovědný. Výši úroku z prodlení stanoví vláda nařízením; neujedná-li strany výši úroku z prodlení, považuje se za ujednanou výše takto stanovená.
11. Podle § 2048 odst. 1 o. z., ujedná-li strany pro případ porušení smluvené povinnosti smluvní pokutu v určité výši nebo způsob, jak se výše smluvní pokuty určí, může věřitel požadovat smluvní pokutu bez zřetele k tomu, zda mu porušením utvrzené povinnosti vznikla škoda. Smluvní pokuta může být ujednána i v jiném plnění než peněžitém.
12. Podle § 36 odst. 1 a 4 ZVŠ, vnitřní předpisy veřejné vysoké školy podléhají registraci ministerstvem. Žádost o registraci podává ministerstvu rektor. Vnitřní předpis nabývá platnosti registrací.
13. Podle § 39 odst. 1 ZVŠ právnická osoba, která má sídlo, svou ústřední správu nebo hlavní místo své podnikatelské činnosti na území některého členského státu Evropské unie, nebo která byla zřízena nebo založena podle práva některého členského státu Evropské unie, je oprávněna působit jako soukromá vysoká škola, pokud jí ministerstvo udělilo státní souhlas.
14. Podle § 40 odst. 1 ZVŠ právnická osoba, která získala oprávnění působit jako soukromá vysoká škola, je povinna zajistit finanční prostředky pro vzdělávací a tvůrčí činnost.
15. Podle § 54 odst. 4 ZVŠ v době přerušení studia není osoba studentem. Uplynutím doby, na kterou bylo studium přerušeno, vzniká osobě právo na opětovný zápis do studia. Vysoká škola stanoví podmínky, za nichž se osoba v uznané době rodičovství může opětovně zapsat ke studiu dříve, než uplyne doba, na kterou bylo studium přerušeno.
16. Podle § 56 odst. 1 písm. b) ZVŠ studium se dále ukončuje, nesplní-li student požadavky vyplývající ze studijního programu podle studijního a zkušebního řádu.
17. Podle § 58 odst. 1 ZVŠ veřejná vysoká škola může stanovit poplatek za úkony spojené s přijímacím řízením, který činí nejvýše 20 % základu.
18. Podle § 59 ZVŠ, poplatky spojené se studiem na soukromých vysokých školách stanoví soukromá vysoká škola ve svém vnitřním předpisu.
19. Podle § 61 odst. 1 ZVŠ uchazeč se stává studentem dnem zápisu do studia; osoba, které bylo studium přerušeno, se stává studentem dnem opětovného zápisu do studia.
20. Podle § 63 odst. 3 písm. a) ZVŠ je student dále povinen hradit poplatky spojené se studiem a uvést skutečnosti rozhodné pro jejich výši.
21. Odvolací soud se ztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně, že smlouva o studiu uzavřená mezi účastnicemi je smlouvou nepojmenovanou ve smyslu § 1746 o. z., jejímž předmětem byl závazek žalobkyně poskytnout žalované po splnění podmínek pro přijetí ke studiu vzdělávání v bakalářském programu [REDAKCE] kombinovanou formou studia na tři roky a se zahájením studia v akademickém roce 2021/2022 a zároveň závazek žalované uhradit žalobkyni za poskytnuté vzdělání školné.

22. Podstatnou dále byla otázka, zda smlouva o studiu uzavřená mezi účastnicemi byla smlouvou spotřebitelskou ve smyslu ustanovení § 1810 a násl. o. z.
23. Nejvyšší soud se otázkou, zda je smlouva o studiu obsahující ujednání o úplatě za vzdělání smlouvou spotřebitelskou či nikoli, zabýval v minulosti již několikrát. Tomuto posouzení, zejména za účelem jistění přípustnosti dovolání ve věci nepřesahující 50 000 Kč podle § 238 odst. 1 písm. d) o. s. ř. ve znění účinném do 31. 12. 2013 (nyní § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř.), se věnoval již v usnesení ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 33 Cdo 4532/2014. V kontextu tehdy platné a účinné právní úpravy, za situace, kdy žalobkyní byla obecně prospěšná společnost uzavřel, že při posuzování přípustnosti dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu o nároku na zaplacení poplatků spojených se studiem na vysoké škole se finanční limit 50 000 Kč uplatní, jelikož tento nárok nevyplyvá ze vztahu ze spotřebitelské smlouvy. Ke stejnému závěru dospěl i v rozsudku ze dne 17. 10. 2019, sp. zn. 33 Cdo 3805/2018, a to již v kontextu o. z., ve vztahu k uplatněnému nároku na úplatu za vzdělání soukromou základní školou. Při rozhodování zohlednil, že výklad § 2 odst. 1 písm. f) a g) zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, je ustálen v tom, že pojem „služba“ podle směrnice 2006/123/ES představuje i na evropské úrovni tzv. *acte éclairé*, tj. otázku výkladu unijního práva Soudním dvorem Evropské unie již provedenou a nevzbuzující pochybnosti, a to s odkazem na rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 11. 9. 2007, ve věci C-76/05, Herbert Schwarz a Magda Gootjes-Schwarz proti Finanzamt Bergisch Gladbach. V usnesení ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 33 Cdo 4532/2014, Nejvyšší soud zdůraznil zejména, že „studium na vysoké [ať již veřejné (§ 5 zákona č. 111/1998 Sb.), státní (§ 94 zákona č. 111/1998 Sb.) nebo soukromé (§ 39 zákona č. 111/1998 Sb.)] škole občané realizují ústavně garantované právo na vzdělání podle čl. 33 odst. 1 věty první Listiny základních práv a svobod publikované pod č. 2/1993 Sb. Čl. 33 odst. 2 Listiny pak určuje, že občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, podle schopností občana a možností společnosti též na vysokých školách“. Poplatky, které může požadovat veřejná vysoká škola v průběhu studia, nepředstavují přímé (adresné) protiplnění za poskytnuté služby (zprostředkovanou výuku), vyjadřují podíl studenta na nákladech na vysokoškolské studium a jejich smyslem není založit sociální překážku v přístupu ke vzdělání. Od tohoto závěru se Nejvyšší soud neodchýlil ani v nejnověji posuzované věci, kdy účastníci řízení byla přímo žalobkyně (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2024, sp. zn. 33 Cdo 2156/2023, dostupné na www.nsoud.cz).
24. Na základě uvedeného tak není možné přisvědčit soudu prvního stupně, že v projednávané věci nelze použít závěry přijaté v rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 1. 3. 2023, č. j. 21 Co 298/2022 – 164, v rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 3. 11. 2021, č. j. 23 Co 293/2021 – 89, a v rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 14. 11. 2022, č. j. 18 Co 188/2022 – 243. Pro posouzení smlouvy o studiu nestačí jen zjištění, že žalobkyně je soukromou vysokou školou, zřízenou ve formě akciové společnosti, tedy obchodní korporací založenou za účelem podnikání a vytváření zisku. K rozhodujícím skutečnostem, které nelze při právním hodnocení smlouvy pominout, patří i skutečnosti, uvedené výše v bodě 23. odůvodnění tohoto rozsudku a zejména skutečnost, že žalobkyně je součástí veřejného vzdělávacího systému. Závěr, že soukromá vysoká škola nevystupuje při uzavírání smluv o studiu jako „dodavatel služeb“, nejedná výlučně jako podnikatel za účelem dosažení zisku, a naopak už z její povahy vyplývá, že zabezpečuje přístup k vysokoškolskému vzdělání a získání vysokoškolské kvalifikace v akreditovaných studijních oborech a specializacích obsahují i nález Ústavního soudu ze dne 7. 5. 2009 sp. zn. I. ÚS 523/07 a nález Ústavního soudu ze dne 1. 7. 2010, sp. zn. I. ÚS 728/10. Odvolací soudu proto shledává smlouvu o studiu, včetně Základních informací o průběhu studia, které tvoří její přílohu č. 1, platnou, uzavřenou v souladu s § 1746 a § 2048 o. z., zejména ve spojení s § 2, § 59 a § 63 ZVŠ, když při jejím uzavření vystupovaly obě účastnice ve zcela rovnoprávném postavení. Soud prvního stupně proto nepostupoval správně, pokud smlouvu uzavřenou mezi účastnicemi posoudil jako smlouvu spotřebitelskou a v důsledku toho žalobu zamítl.

25. Odvolací soud se k námitce žalované dále zabýval tím, zda je obsah smlouvy o studiu, popř. konkrétní ujednání, která jsou předmětem sporu, v rozporu s dobrými mravy ve smyslu ustanovení § 580 o. z.
26. Podle komentářové literatury: „*Co se rozumí dobrými mravy, to konstantně vyslovuje judikatura obecných soudů v čele s Nejvyšším soudem, jakož i judikatura Ústavního soudu. V souladu s tím je i převažující názor právní teorie. Formulace vymezení pojmu „dobré mravy“ v čase nepodstatně kolísá. Takže zásadně lze říct, že dobré mravy jsou souhrnem (základních) etických zásad, obecně zachovávaných a uznávaných v demokratické společnosti, jejichž dodržování je mnohdy zajišťováno i právními normami. Přitom se obsah pojmu „dobré mravy“ vyvíjí spolu s vývojem společnosti (srov. např. II. ÚS 249/97)“*; MELZER, F., PIECHOWICZOVÁ, L. In MELZER, F., TÉGL, P. a kol. Občanský zákoník. Velký komentář. Svazek III (§ 419-654). Praha: Leges, 2014, s. 720-722.
27. „*Rozpor s dobrými mravy znamená, že předmět právního jednání není v přímém rozporu se zákonem, ani jej neobchází, ale je porušeno společenské určení jednání, popř. vztahu, který z něj má vzniknout (NS 30 Cdo 3136/2006). Posouzení, zda právní jednání je v souladu s dobrými mravy, nebrání skutečnost, že jednání bylo výsledkem svobodného ujednání mezi účastníky, a není též rozhodné, kdo případný rozpor s dobrými mravy zavínil (způsobil) či zda některá ze stran byla při uzavírání smlouvy v dobré víře (III. ÚS 729/06). Při posouzení, zda se právní jednání přičí dobrým mravům, je třeba zvážit všechny rozhodné okolnosti konkrétního případu a nelze vyjít pouze ze závěru jiného rozhodnutí soudu v obdobné věci (NS 31 Cdo 717/2010 = Rc 104/2012)“*; (BERAN, Vladimír. § 580 [Důvody neplatnosti]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 4.).
28. V souzené věci bylo mezi účastnicemi ve smlouvě o studiu ujednáno, že zápis ke studiu, po přijetí žalované, provede žalobkyně. Obdobně bylo ujednáno, pro případ přerušení studia, že následující den po uplynutí doby přerušení, provede zápis žalované rovněž žalobkyně. Odvolací soud posoudil všechny rozhodné skutečnosti nejen v době podpisu smlouvy o studiu žalovanou, ale i další chování účastnic. Při uzavírání smlouvy o studiu bylo na žalované, aby jako zájemce o studium zvážila své osobní, finanční či jiné možnosti, než se zavázala k plnění povinností vůči žalobkyni. Určitá běžná péče a opatrnost se přitom u zletilé, středoškolsky vzdělané osoby předpokládá (srov. § 4 odst. 1 o. z.: „*Má se za to, že každá svéprávná osoba má rozum průměrného člověka i schopnost užívat jej s běžnou péčí a opatrností a že to každý od ní může v právním styku důvodně očekávat.*“). Žalovaná v průběhu studia, kromě podpisu uvedeného ujednání o „automatickém zápisu žalobkyni po uplynutí doby přerušení studia“ ve smlouvě o studiu, obdržela rovněž rozhodnutí žalobkyně o přerušení studia na období od 1. 2. 2022 do 31. 8. 2022. Ujednání o způsobu zápisu bylo dle odvolacího soudu ve smlouvě o studiu sjednáno srozumitelně a shodně pro oba způsoby „zahájení“ studia. Z rozhodnutí o přerušení studia (na žádost žalované) musela žalovaná jednoznačně vědět, kdy přerušení jejího studia skončí. Minimálně v tuto chvíli měla uvažovat o tom, zda a popřípadě jakým způsobem bude její studium pokračovat. Vzhledem k tomu, že žalovaná ani po uplynutí tohoto období nevyvinula jakoukoli aktivitu ani neprojevila zájem o to, zda její studium u žalobkyně pokračuje, nepovažuje odvolací soud uvedené ustanovení o „automatickém“ zápisu žalované k dalšímu studiu v rozporu s dobrými mravy, a to i s přihlédnutím ke znění § 40 odst. ZVŠ. Stejně tak neplatnost nezpůsobuje odchylná úprava obsažená v § 54 odst. 4 věta druhá ZVŠ. Žalovaná se proto ke dni 1. 9. 2022 stala „znovu“ studentkou žalobkyně a žalobkyni vzniklo právo na školné.
29. Žalovaná se ve smlouvě o studiu dále zavázala zaplatit žalobkyni „poplatek za studium v zaměření ZS 2022“ ve výši 2 000 Kč; školné za akademický rok 2022/2023 v (aktuální) výši 45 464 Kč; „poplatek“ 2 000 Kč za 2. upomínku o úhradu školného a rovněž smluvní pokutu ve výši 0,3 % denně ze školného. I tato ujednání podrobil odvolací soud zkoumání z pohledu jejich souladu s dobrými mravy.

30. Ke způsobu posouzení smluvní pokuty z hlediska její přiměřenosti se Nejvyšší soud vyjádřil v rozsudku ze dne 31. 1. 2023, sp. zn. 23 Cdo 1491/2020, jehož právní věta zní: „*Aby soud mohl posoudit (ne)přiměřenost nároku ze smluvní pokuty, musí si nejprve prostřednictvím výkladu ujednání o smluvní pokutě podle § 555 a násl. ObčZ ujasnit, jakou funkci měla daná smluvní pokuta (in concreto) plnit, neboť v závislosti na tom, jaké funkce plní, sleduje smluvní pokuta různé zájmy stran a pro posouzení přiměřenosti tak budou rozhodující též odlišné aspekty. Smluvní pokuta může plnit výlučně paušalizační funkci (paušalizace náhrady škody, dále též jen „paušalizační smluvní pokuta“), nebo výlučně funkci sankční (dále též jen „sankční smluvní pokuta“), případně dílem funkci sankční a dílem paušalizační.*“
31. V řešené věci sjednání smluvní pokuty pro případ prodlení s úhradou školného mělo žalovanou motivovat k jeho včasné úhradě. Smluvní pokuta tak měla zejména zajišťovací charakter a jejím smyslem byl zájem žalobkyně na včasné úhradě školného vzhledem k nutnosti zajištění řádného chodu školy. V tomto směru lze souhlasit se žalobkyní, že pro zabezpečení řádného chodu školy musí dopředu, popř. včas, disponovat s určitým finančním obnosem tak, aby mohla zajistit dostatečný počet pedagogických pracovníků splňujících akreditační standardy, zajistit dostatečné prostory pro výuku, apod. Žalovaná byla při podpisu smlouvy seznámena s následky nezaplacení úhrady školného, když ujednání bylo přímo součástí smlouvy o studiu (bod 9.8 smlouvy o studiu). Z tohoto pohledu neshledal odvolací soud ujednání o smluvní pokutě pro případ prodlení s úhradou školného nemravným.
32. Pokud jde o samotnou výši smluvní pokuty, žalovaná její nepřiměřenost nenamítala. Judikatura se ustálila na názoru, že ještě i smluvní pokuta ve výši 0,5 % denně není sama o sobě v rozporu s dobrými mravy (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2007, sp. zn. 33 Odo 438/2005). Současně je třeba zdůraznit, že přiměřenost výše smluvní pokuty je třeba posuzovat především z pohledu zajištěných povinností. Má-li být smluvní pokuta z hlediska jejího souladu s dobrými mravy přiměřená jednotlivým funkcím, které má plnit, jeví se její sjednaná výše v řešené věci (0,3 % denně, tj. cca 152 Kč denně) přiměřená a ujednání o ní není v rozporu s dobrými mravy (§ 580 o. z.). Při posouzení celkové výše smluvní pokuty za neuhrazené školné, požadované od prvního dne prodlení, tj. od 20. 9. 2022 do 31. 5. 2022 ve výši 34 643,57 Kč, je nutné vzít v úvahu to, že k takovému nárůstu došlo v důsledku prodlení žalované (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2012, sp. zn. 33 Cdo 772/2010).
33. Stejně jako ujednání o smluvní pokutě, byla součástí smlouvy o studiu i ujednání o poplatcích spojených se studiem (bod 9. smlouvy o studiu), jejich výše pak byla uvedena v Sazebníku. K jejich výši či okolnostem jejich sjednání žalovaná nic konkrétního nenamítala. Dle odvolacího soudu byla úhrada „poplatku za studium v zaměření ZS 2022“ ve výši 2 000 Kč sjednána zcela v souladu s § 58 ZVŠ a v souladu s vnitřními předpisy žalobkyně (čl. IV odst. 2 Sazebníku). Rovněž poplatek za zaslání 2. upomínky k úhradě školného pak vyplývá z bodu 9.1 smlouvy o studiu a jeho výše z čl. III odst. 6 Sazebníku. K jeho sjednání došlo na základě smluvní volnosti stran, a jeho výše nepředstavuje žalobkyní vynaložené poštovné či vyjádření množství práce konkrétní pracovníce, ale určitý ekvivalent za administrativní činnost žalobkyně. K otázce poplatků spojených se studiem srov. blíže odůvodnění v bodě 23. tohoto rozsudku. Ani ujednání o těchto poplatcích tak odvolací soud v rozporu s § 580 o. z. neshledal.
34. K odkazu soudu prvního stupně na rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 17. 5. 2018, sp. zn. C-147/16 ve věci Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen VZW v. Susan Romy Jozef Kuijper, stanovisko generální advokátky přednesené v této věci a závěr Soudního dvora Evropské unie týkající se článku 2 písm. c) směrnice 93/13 /EHS ze dne 5. 4. 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, který musí být vykládán v tom smyslu, že „*takové svobodné vzdělávací zařízení, jako je vzdělávací zařízení dotčené ve věci v původním řízení, které se na základě smlouvy uzavřené s jednou ze svých studentek dohodlo na příznivějších způsobech úhrady částek studijních poplatků a příspěvků na studijní cestu, které dotyčná studentka dluží, musí být v rámci této smlouvy považováno za „prodávajícího nebo poskytovatele“ ve smyslu tohoto ustanovení, takže uvedená smlouva spadá do působnosti této směrnice (bod 60.*

rozsudku)“ odvolací soud dodává, že z bodů 57. a 58. odůvodnění citovaného rozsudku vyplývá, že smlouva, která byla předmětem přezkumu v uvedené věci měla povahu zápůjčky ve smyslu § 2390 a následující o. z. a studentka se smlouvou setkala „náhodně“ (bod 59. rozsudku). Nešlo zde tedy primárně o školné (příspěvek na vzdělání). Užití daných závěrů na nyní řešenou věc tak nebylo dle odvolacího soudu přiléhavé a nemohlo mít vliv na odlišné posouzení charakteru smlouvy o studiu uzavřené mezi účastnicemi jako smlouvy spotřebitelské.

35. Ze všech uvedených důvodů odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně podle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. změnil a uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni částku 84 107,57 Kč spolu s úrokem z prodlení běžícím od marného uplynutí lhůt určených k plnění jednotlivých nároků žalobkyně. Výše úroku z prodlení byla stanovena ve shodě s § 1970 o. z., ve spojení s nařízením vlády č. 351/2013 Sb.
36. Z důvodu změny rozsudku soudu prvního stupně pak odvolací soud podle § 224 odst. 1 a 2 o. s. ř. znovu rozhodl o nákladech řízení před soudem prvního stupně podle § 142 odst. 1 o. s. ř., když současně konstatuje, že ve věci nenastaly žádné mimořádné okolnosti, které by odůvodňovaly postup podle § 150 o. s. ř. a žalovaná ke svým osobním a majetkovým poměrům netvrdila ničeho konkrétního a svá kusá tvrzení ničím neprokazovala.
37. V řízení před soudem prvního stupně byla žalobkyně plně úspěšná a má tak vůči žalované právo na náhradu nákladů řízení spočívajících v zaplaceném soudním poplatku 3 365 Kč a nákladech právního zastoupení. Ty sestávají z pěti hlavních úkonů po 4 500 Kč (§ 11 odst. 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) (dále jen „AT“), a to 1x podle písm. a) převzetí a příprava zastoupení, 2x dle písm. d) seps návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu, vyjádření ze dne 20. 11. 2023 obsahující reakci na odpor žalované a 2x podle písm. g) - účast na jednání dne 8. 12. 2023 a dne 15. 12. 2023, když výše je dána § 7 bod 5. A. T. ve spojení s § 8 odst. 1 AT), a odměna ve výši $\frac{1}{2}$ za jeden úkon právní pomoci ve smyslu § 11 odst. 2 písm. h) A. T. za jednoduchou předžalobní výzvu k plnění (kdy zástupkyně žalobkyně zastupuje žalobkyni opakovaně v obdobných soudních řízeních), tj. 1x 2 250 Kč. Dále má zástupkyně žalobkyně právo na paušální náhradu nákladů podle § 13 odst. 1, odst. 4 AT ve výši 300 Kč za každý z uvedených 6 úkonů právní služby, náhradu za 18 půlhodin promeškaného času po 100 Kč dle § 14 odst. 1 písm. a), odst. 3 advokátního tarifu, cestovné na trase [redacted] a zpět dne 8. 12. 2023 a 15. 12. 2023, celkem 114 km (viz www.mapy.cz) osobním automobilem se spotřebou 4,7 l nafty na 100 km, což při ceně této pohonné hmoty podle vyhlášky č. 589/2020 Sb. ve výši 34,40 Kč za 1 l a základní náhradě dle citované vyhlášky ve výši 5,20 Kč za 1 km činí 777,11 Kč za každou cestu $[(4,7/100 \times 34,40 + 5,20) \times 114]$, a náhradu ve výši 6 986,54 Kč odpovídající 21% sazbě daně z přidané hodnoty, jejímž plátcem je zástupkyně žalobkyně, podle § 137 odst. 1 a 3 o. s. ř. z uvedených položek vyjma soudního poplatku. Celkem odměna zástupkyně žalobkyně a náhrada hotových výdajů za jí vykonané úkony právní služby v řízení před soudem prvního stupně činí 40 255,76 Kč a po zaokrouhlení 40 256 Kč. Lhůtu ke splnění povinnosti určil odvolací soud dle § 160 odst. 1 o. s. ř. a místo plnění nákladů řízení k rukám právního zástupce žalobkyně, který je advokátem, dle § 149 odst. 1 o. s. ř. Odvolací soud vzhledem k výši účelně vynaložených nákladů řízení žalobkyně určil žalované patnáctidenní lhůtu k plnění.
38. Odvolací soud dospěl nad rámec uvedeného k závěru, že není možné přiznat žalobkyni odměnu (a paušální náhradu nákladů) za další vyúčtované úkony právní služby.
39. V usnesení ze dne 9. 4. 2013, sp. zn. I. ÚS 3104/11 (dostupném na www.usoud.cz) Ústavní soud uvedl, že „ne všechny úkony právní služby (§ 16 odst. 2 zákona o advokacii) jsou zároveň úkony, za něž je poskytována mimosmluvní odměna podle § 11 advokátního tarifu. V souladu s uvedeným principem nepovažuje odvolací soud za takový úkon „seps odvolání proti částečnému odmítnutí žaloby“. Nejen, že nešlo o odvolání ve věci samé, nota bene žalobkyně nebyla v odvolacím řízení úspěšná, když usnesení soudu

prvního stupně o částečném odmítnutí žaloby potvrdil Krajský soud v Praze usnesením ze dne 17. 10. 2023, č. j. 28 Co 234/2023 – 42. Pokud jde o úkon právní pomoci „sepis vyjádření ze dne 5. 12. 2023“, pak tímto podáním žalobkyně doplnila svá skutková tvrzení, a to v dodatečné lhůtě poskytnuté soudem prvního stupně k její žádosti, nikoli na základě poučení soudu dle § 118a o. s. ř. Odvolací soud konstatuje, že podání obsahuje tvrzení a návrhy důkazů, které mohly být, při náležité péči, již součástí žalobního návrhu.

40. Pro úplnost odvolací soud dodává, že úkon právní pomoci zástupkyně žalobkyně spočívající v „sepisu odvolání dne 4. 1. 2024“ již není úkonem učiněným v řízení před soudem prvního stupně (byť mu byl doručován), ale úkonem učiněným v odvolacím řízení.
41. O náhradě nákladů odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 a § 151 odst. 1 o. s. ř., tak že plně úspěšné žalobkyni byla přiznána náhrada nákladů spočívajících v zaplaceném soudním poplatku 4 206 Kč a nákladech na právní zastoupení advokátem. Ty jsou tvořeny 2 hlavními úkony po 4 500 Kč (§ 11 odst. 1, a to 1x podle písm. d) - písemné podání odvolání a 1x podle písm. g) - účast na jednání dne 14. 5. 2024, když výše je dána § 7 bod 5. AT ve spojení s § 8 odst. 1 AT, opět z pct 84 107,57 Kč), a 2 náhradami hotových výdajů po 300 Kč (§ 13 odst. 4 AT). Dále byla přiznána DPH 21 % (§ 47 odst. 1, písm. a) zákona č. 235/2004 Sb. v platném znění) z výše uvedených položek, vyjma soudního poplatku, ve výši 2 016 Kč (§ 137 odst. 3 o. s. ř.). Celkové náklady žalobkyně tedy činí za tuto část řízení 15 822 Kč. Také lhůtu ke splnění této uložené povinnosti určil odvolací soud dle § 160 odst. 1 o. s. ř. delší a místo plnění těchto nákladů k rukám právní zástupkyně žalobkyně dle § 149 odst. 1 o. s. ř. (výrok III. tohoto rozsudku).
42. Ve fázi odvolacího řízení nepřiznal odvolací soud žalobkyni účtovaný úkon „sepis vyjádření ze dne 7. 5. 2024“. Žalobkyně ve vyjádření jen jinak formulovala argumenty obsažené již v odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně, odkazovala na stejná rozhodnutí jiných soudů jako v řízení před soudem prvního stupně, a navíc jí nic nebránilo přednést takto doplněné odvolání při jednání odvolacího soudu dne 14. 5. 2024.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat u soudu, který rozhodoval v prvním stupni, dovolání k Nejvyššímu soudu České republiky, a to do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak, když přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud.

Nebude-li povinnost stanovená tímto rozsudkem plněna dobrovolně, lze se domáhat jejího splnění návrhem na soudní výkon rozhodnutí anebo u soudního exekutora návrhem na exekuci.

Praha 14. května 2024

JUDr. Renáta Lukešová v. r.
předsedkyně senátu